

Uluslararası Ticaretin Belirleyici Unsuru: Ödeme Yöntemleri

Toprak Ferdi Karakuş¹

Emre Kadir Özekenci²

Özet

Bu çalışmada, uluslararası ticarete en sık kullanılan ödeme yöntemleri ve blockchain teknolojisinin dış ticarete bir ödeme aracı olarak kullanımı konuları incelenmiştir. Uluslararası ticaretin belirleyici unsurlarından biri olan ödeme yöntemleri, ithalatçı ve ihracatçı arasındaki güveni sağlamakta ve ticari işlemlerin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Çalışmada, peşin ödeme, mal mukabili ödeme ve akreditif gibi klasik yöntemlerin yanı sıra, son yıllarda dikkat çeken blockchain teknolojisinin de potansiyeli ele alınmaktadır. Bu tür teknolojiler, şeffaflık, hız ve maliyet avantajı sağlayarak küresel ticaretteki riskleri azaltma kapasitesine sahiptir. Buna ilaveten, araştırmada, söz konusu ödeme yöntemlerinin seçiminde dikkat edilmesi gereken faktörler açıklanmıştır. Sonuç olarak, uluslararası ticarete doğru ödeme yönteminin seçilmesi hem ticaretin başarıyla sonuçlanmasında hem de ithalat ve ihracatçının finansal güvenliğini ve ticari sürdürülebilirliği sağlamada önemli bir rol oynamaktadır

1. Giriş

Uluslararası ticaret ve bunun ekonomik büyüme üzerindeki etkisi, büyük ölçüde küreselleşme sürecine bağlıdır. Dünyadaki herhangi bir ülkenin ekonomik başarısı, dış ticaret temelinde şekillenmektedir. Bugüne kadar hiçbir ülke, kendisini dünya ekonomik sisteminden izole ederek sağlıklı bir

1 Arş. Gör. Çağ Üniversitesi, Uluslararası Finans ve Bankacılık, toprakkarakus@cag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5041-2009

2 Dr. Öğr. Üyesi, Çağ Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, ekadirozekenci@cag.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6669-0006

ekonomi yaratmayı başaramamıştır. Dünya ekonomik ilişkilerinin işleyiş mekanizması, uluslararası iş bölümü üzerine kurulu olan ve küresel piyasa olarak tanımlanan bir ekonomik ilişkiler alanında gerçekleşmektedir. Bu mekanizma, uluslararası ticaret, sermaye hareketleri, iş gücü hareketliliği, teknoloji transferi, uluslararası ödemeler, döviz ve kredi işlemleri ile uluslararası entegrasyon gibi çeşitli uluslararası ekonomik ilişki biçimlerinde kendini göstermektedir (Nezhyva vd., 2021). Son yıllarda küreselleşmenin etkisiyle, uluslararası pazarlarda faaliyet gösteren işletmeler çeşitli risklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Ekonomik ve politik istikrarsızlık, döviz kurlarındaki dalgalanmalar, yüksek enflasyon, faiz oranlarındaki belirsizlik ve bazı devletlerin dış ödeme yükümlülüklerini yerine getirememesi gibi durumlar uluslararası ticarete risk ortamını artırmaktadır (Hoke vd., 2019). Ayrıca, uluslararası sınırlar arasında mal ticareti yapmak, ulusal sınırlar içinde ticaret yapmaktan daha risklidir. Ticaret ortakları, uzun nakliye sürelerine yol açan büyük mesafelerle ayrılmış farklı ülkelerde bulunabilir, farklı yasalara tabi olabilir ve farklı diller konuşabilirler (Crozet vd., 2022). Uluslararası ticaret, özellikle ticaret ortağının uzak bir ülkede bulunması veya sözleşmelerin uygulanmasının zor olduğu bir ülkede gerçekleştirilmesi durumunda, ihracatçılar ve ithalatçılar için önemli riskler doğurmaktadır. Firmalar, bu riskleri finansal araçlar tarafından sunulan özel ticaret finansmanı ürünleri aracılığıyla azaltabilirler. 2008 küresel krizden bu yana, ticaret finansmanı hem kamu hem de özel sektör tarafından yoğun bir şekilde incelenmektedir. Politika yapıcılar, ticaret finansmanının uluslararası alanda faaliyet gösteren firmalar için önemli bir araç olduğunu ve finans sektöründeki sorunlar ile bankalar için ticaret finansmanı sağlamanın artan maliyetlerinin ticaret üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğinin farkına varmıştır (Niepmann & Schmidt-Eisenlohr, 2017).

Grath (2011) uluslararası ticarete risk analizinin ve risklerin kapsandığı şeklin iyi değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Örneğin, ihracatçılar bir müşteri ile ilgili risk değerlendirmesi yaparken, büyük ülkelerin ticari tarzları ve uygulamalarını etkileyecek şekilde farklı kültürlerle sahip bölgelere ayrılmış olabileceğini tam anlamı ile kavrayamayabilirler. Bazı ülkelerde, satıcının imzalı sözleşme olarak düşündüğü evrak, karşı tarafın uluslararası yetkinlikteki yöneticisi tarafından imzalanıncaya kadar, alıcı için sadece bir niyet mektubu olarak görülebilir. Ayrıca, alıcı ve satıcının aynı terminolojiyi kullanmaması veya taraflardan birinin ya da her ikisinin anlaşmada belirtilen ödeme koşulları ile ilgili detayları gözden kaçırmaması söz konusu olabilir. Bu tür anlaşmazlıklar ihracat-ithalat sürecindeki belirsizliği tetikleyerek ödemenin gecikmesine sebep olur, ki bu da ticari riskin artmasına yol açabilir. Uluslararası ticari işlemlerde, ödeme koşullarının nasıl sağlanacağı

ve gerektiğinde para/ticari finansmanla ilgili hususların rekabete dayalı koşullarda nasıl çözüleceği önem arz etmektedir. Her ticari işlem; alıcı, ülke, ürün yapısı, ebat, kapsam ve karmaşıklık gibi yönleri dışında birçok farklı ön koşul içerir. Dolayısıyla, küresel ticarete uygun ödeme koşullarının nasıl oluşturulacağını bilmesi hem ihracatçı hem de ithalatçı açısından büyük önem taşımaktadır. Graboyes (1991)'e göre, bir ekonomiyi, çevresindeki dünya ile olan ilişkisini anlamadan kavramak imkânsızdır ve bu ilişkiyi anlamak, uluslararası finansal konular hakkında bilgi sahibi olmadan mümkün değildir. Dış ticarete çeşitli finansman yöntemlerinden bahsetmek mümkündür. Uluslararası ticarete yaşanan gelişmelere paralel olarak uluslararası ödeme yöntemlerinde de yenilikler ve teknikler sürekli olarak geliştirilmektedir. Ancak, günümüzde kullanılan temel ödeme şekilleri şunlardır; peşin ödeme, mal mukabili ödeme, vesaik mukabili ödeme, kabul kredili ödeme, akreditif, leasing, factoring, forfaiting, Eximbank kredileri, banka kredileri, karşı ticaret ve takas (Kaya, 2013; Ağsakal & Erkan, 2016; Batgi & Karakuş, 2021). Bu yöntemler, uluslararası işlemlerde yer alan tarafların çatışan ekonomik çıkarlarını uzlaştırmaya çalışır (Tüfekçi & Ünal, 2010). Son yıllarda, özellikle blockchain tabanlı teknolojilerin dış ticarete bir ödeme aracı olarak kullanılması dikkat çekmektedir (Ganne, 2018; Chang vd., 2019a; 2019b; Deng, 2020; Inikhov, 2024). Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı, uluslararası ticarete en sık kullanılan ödeme yöntemleri ve blockchain teknolojisinin dış ticarete bir ödeme aracı olarak kullanımını incelemektir. Çalışmanın geri kalan bölümleri şu şekilde yapılandırılmıştır; ikinci bölümde dış ticarete ödeme yöntemleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Sonuç bölümünde ise konuya ilişkin genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu çalışmanın çeviri ve dil kontrolü aşamalarında, yapay zekâ araçlarından ChatGPT 4.0'dan destek alınmıştır.

2. Dış Ticarete Ödeme Yöntemleri

2.1. Peşin Ödeme Yöntemi

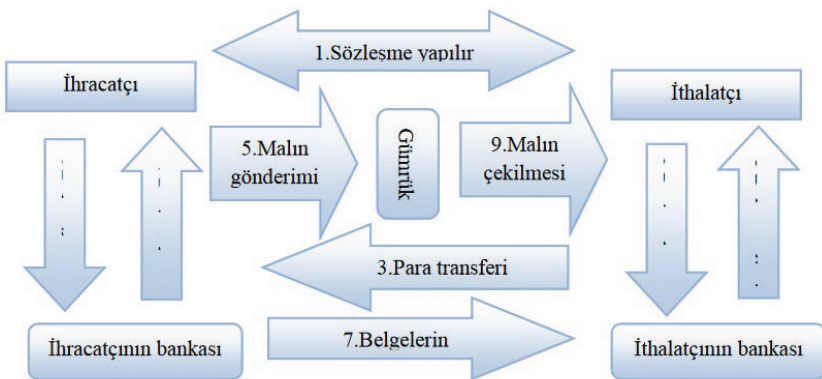
Peşin ödeme (cash in advance- CIA), alıcının mal veya hizmetler teslim edilmeden önce satıcıya ödeme yapması gereken uluslararası ticarete yaygın olarak kullanılan bir işlem yöntemidir. Bu ödeme yöntemi, ödeme yapılmaması riskini en aza indirdiği ve anında likidite sağladığı için satıcılar tarafından özellikle tercih edilir. CIA yaklaşımı, satıcının alıcıdan daha yüksek bir temerrüt riski algıladığı durumlarda, örneğin yeni müşterilerle uğraşırken veya istikrarsız ekonomik ortamlarda sıklıkla kullanılır (Choi, 2011).

Peşin ödemede ihracatçı ve ithalatçı tarafından aşağıdaki adımlar izlenir (Ağsakal ve Erkan, 2015):

- İthalatçı malın (ürünün) bedelini ihraççı bankasına havale eder.
- İhraççı bankasınca elde edilen tutar, ihraççının hesabına transfer edilir.
- Malın bedelini elde eden ihraççı, karşılığı olan malın ihracatı için hazırlıklarını başlatır.
- Gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra ihracatçı, ithalatçı adına düzenlediği belgelerle birlikte malı teslim eder yahut teslim edilmesi için bankasına talimat gönderir.
- İlgili belgelerin eksiksiz olması durumunda ihraççıdan alınan talimat ile belgeler ithalatçının bankasına gönderilir.
- İthalatçı, kendisine ulaşan belgeler aracılığı ile, faaliyet gösterdiği ülkenin gümrük idaresinde bulunan malları çeker.

Uygulamada, peşin ödeme yöntemi farklı biçimlerde de uygulanabilir. Örneğin, bazı tedarikçiler kısmi bir ödemeyi önceden talep edebilir ve kalanı teslimatta ödenebilir, buna peşin-nakit ödeme planı denir (Shaikh vd., 2023). Bu karma yaklaşım, satıcının güvenlik ihtiyacı ile alıcının esneklik ihtiyacı arasında denge kurulmasına yardımcı olmaktadır. Buna ek olarak, CIA yöntemi, özellikle ürünlerin kolay bozulabilir veya zamana duyarlı olduğu endüstrilerde faydalı olabilir, çünkü satıcının üretim ve teslimat süreçlerini hızlandırmak için gerekli fonlara sahip olmasını sağlar (Tsoo vd., 2019). Şekil 1'de uluslararası ticarete peşin ödemenin gerçekleştirilme süreci gösterilmektedir.

Şekil 1. Peşin Ödeme Süreci

Kaynak: Askar (2018)

2.2. Mal Mukabili Ödeme

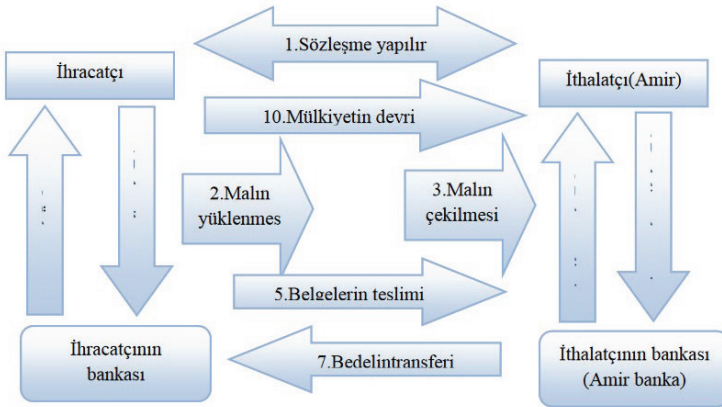
Mal mukabili ödeme (Cash on Delivery- COD), dış ticarete ve e-ticarete yaygın olarak kullanılan bir ödeme yöntemidir. Alıcı, temin ettiği malların bedelini önceden değil, teslimat sırasında ödemektedir. Bu yöntem, alıcıların ödeme yapmadan önce malları incelemesine olanak tanır ve böylece çevrimiçi satın alımlarla ilişkili algılanan riski azaltır ve tüketici güvenini artırır.

COD yöntemi, tüketicilerin elektronik ödeme yöntemlerine sınırlı erişime sahip olabileceği veya çevrimiçi işlemlere güven duymayabileceği gelişmekte olan ülkelerde özellikle popülerdir. COD ödeme yöntemi basit bir ilkeye göre çalışır (Ağsakal & Erkan, 2015):

- Alıcı ve satıcı (ithalatçı ve ihracatçı) belirlenmiş mal ile ilgili teslim şekli, bedeli vb. konularda anlaşma sağlarlar.
- İthalatçı anlaşma sonrası mal sevkiyatını başlatır.
- Satıcı taraf, söz konusu ürünlere ilişkin belgelerin alıcıya ulaşması için kendi bankasına talimat gönderir.
- Alıcı taraf, kendi bankası tarafından alınan bu belgeler ile gümrüğe gider.
- Alıcı taraf, ürünlerin bedelini satıcı tarafa iletir. Eğer satıcının bankasına iletiyorsa, satıcının hesabına ilgili tutar satıcının bankası tarafından aktarılır.

Bu düzenleme, alıcının özel finansal bilgilerini çevrimiçi olarak paylaşması gerekmediği için artan ödeme güvenliği ve gizlilik dahil üzere çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Şekil 2’de uluslararası ticarete mal mukabili ödemenin gerçekleştirilme süreci gösterilmektedir.

Şekil 2. Mal Mukabili Ödeme Süreci

Kaynak: Askar (2018)

2.3. Türev Araçlar

Türev araçlar (derivatives), değeri dayanak olan varlıktan veya endeks ve faiz oranı üzerinden türetilen finansal araçlardır. Türevler, finans piyasalarında önemli role sahip karmaşık finansal araçlardır. Türev araçlar, değerlerini bir malın fiyatından, endeksten ya da faiz oranından alan bir finansal varlık üzerinden yapılan sözleşmeleri ifade eder. Bu varlıklar arasında hisse senedi, tahvil, emtialar, döviz ve faiz oranı yer almaktadır. Türev araçlar temel olarak piyasadaki risklere karşı korunmak, spekülasyon ve portföy yönetimi amacıyla kullanılmaktadır (Kıymaz ve Şimsek, 2019; Vengesai, 2023). Kullanım amaçlarına ve türlerine göre türev araçlar birkaç türe ayrılmaktadır. Aşağıda sırasıyla futures, forward, option ve swap sözleşmelerinden bahsedilmektedir.

2.3.1. Forward

Forward sözleşmeleri, iki taraf arasında yapılan belirli bir dayanak varlığa ve önceden belirlenmiş bir tarihe dayanan alım ya da satım sözleşmeleridir. Borsada işlem gören ve belirli standartlara sahip olan futures sözleşmelerinin aksine, forward sözleşmeleri iki taraf arasında özel olarak gerçekleştirilir ve tarafların istek ve ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir (Zhong, 2024). Forward sözleşmeler, dayanak varlığı, vadeli fiyatı (forward price) ve takas edilecek olan varlığın teslim tarihini belirtir. Sözleşme vadesi geldiğinde alıcı taraf sözleşmeye konu olan varlığı vadeli fiyattan satın almakla yükümlü iken, satıcı ise vadeli fiyattan varlığı teslim etmekle yükümlüdür.

2.3.2. Futures

Forward sözleşmelerinde olduğu gibi, iki taraf arasında gerçekleştirilen ve bir dayanak varlık üzerinden önceden belirlenmiş bir tarihte satın alma ya da satma taahhütü içeren sözleşmelere futures sözleşmeleri adı verilir. Forward sözleşmelerden farklı olarak futures sözleşmeleri standarttır ve borsalarda işlem görmektedir; bu durum futures sözleşmelerinin güvenilir ve şeffaf olmasını sağlamaktadır. Futures sözleşmeleri, döviz ve emtia piyasaları dahil olmak üzere finansal piyasalarda yaşanan fiyat dalgalanmalarına karşı koruma sağlar ve spekülasyon yapmaya olanak tanır (Malliaris ve Ziembra, 2015). Futures sözleşmeleri aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır:

Dayanak varlık: bahsedilen dayanak varlık emtia, finansal araç ya da para birimi olabilmektedir.

Sözleşme Boyutu: işlem görececek varlığın miktarını belirtmektedir.

Vade: Sözleşmenin sona erdiği ve fiziksel teslimatın / nakit transferinin gerçekleşmesi gereken tarihi ifade eder.

Vadeli İşlem Fiyatı: Vadede belirlenmiş dayanak varlık fiyatını temsil eder (Doğukanlı, 2012).

2.3.3. Swap

Swap kelimesi anlam itibarıyla takası ifade etmektedir. Swaplar, taraflar (finansal birimler) arasında, nakit akışlarının belirli bir süre boyunca değişimi şeklinde gerçekleşen sözleşmelerdir (Chen ve Liang, 2020; Qu vd., 2017). Swap sözleşmeleri, finansal piyasalarda belirli amaçlar doğrultusunda kullanılmaktadır; bunlar risk yönetimi, spekülasyon, likidite sağlama ve arbitraj şeklindedir. Aşağıda en yaygın şekilde kullanılan swap türlerinden olan faiz swapı, döviz swapı, mal swapı ve kredi swapından bahsedilmektedir.

- **Faiz Swapı:**

Faiz swapı, iki tarafın farklı faiz oranlarına sahip nakit akışlarını takas etmeleri şeklinde gerçekleşir. Bu tür sözleşmelerde genel olarak bir taraf sabit faiz ödemesini kabul ederken, öbür taraf değişken faiz ödemesi yapmaktadır (Chen ve Liang, 2020). Faiz oranı riskinden korunmak isteyen finansal kuruluşlar tarafından kullanılan faiz swapı sayesinde yatırımcılar mevcut piyasa koşullarından daha uygun maliyetlerle borçlanma imkânı bulabilirler ve likidite sağlayabilirler (Jaffal vd., 2013; Song vd., 2023).

- **Döviz Swapı:**

Döviz swapı, iki tarafın farklı para birimleri üzerinden nakit akışlarını takas ettiği sözleşmelerdir. Uluslararası ticarete ve özellikle döviz kuru riski yönetiminde döviz swapları sıkça kullanılmaktadır (Chen ve Liang, 2020). Bu tür sözleşmelerde genelde ilk etapta taraflar belirli bir miktar döviz takas eder, sözleşme sonunda ise takas edilen dövizler taraflara geri aktarılır. Uluslararası ticaretin finansmanında döviz takası, kurlarda yaşanan dalgalanmalara karşı önemli derecede koruma sağlar (Aizenman ve Pasricha, 2010).

- **Mal Swapı:**

Mal swapları, belirli bir ürünün (malın) fiyatına bağlı yapılan nakit akışı değişimi sözleşmesidir. Genellikle temel emtia ticareti yapan şirketler tarafından mal swapları kullanılmaktadır (Song vd., 2023). Mal swaplarında taraflardan biri belirli bir emtia fiyatını sabit bir ödeme şeklinde gerçekleştirir, diğer taraf ise aynı emtianın piyasa fiyatı üzerinden ödemesini yapar. Bu tür takas, emtia fiyatlarındaki oynaklığa karşı şirketleri korur (Chen ve Liang, 2020).

- **Kredi Swapı:**

Kredi swapı, taraflardan birinin kredi riskinin diğer tarafa devredildiği sözleşmelerdir. Bu swap türü genelde bankalar ve finansal kuruluşlarca kullanılmaktadır. Kredi swapında borçlu taraflardan birinin iflas etmesi halinde, alacaklı tarafın zararının telafisine olanak tanır. Kredi riskinin dağıtılmasında ve yönetilmesinde kredi swapı önemli bir araçtır (Jermann ve Yue, 2018).

2.3.4. Opsiyon (Option)

Opsiyon sözleşmeleri, sözleşmeyi alan (kullanan) tarafa, bir dayanak varlığı (emtia, döviz vb.) önceden belirlenmiş bir fiyat üzerinden ve önceden belirlenmiş bir tarihte alma ya da satma hakkı veren sözleşme türüdür. Opsiyon sahibi için dayanak varlığı satın alma ya da satma hakkı saklıdır, yükümlülük olarak değerlendirilmemektedir; ancak opsiyon satıcısı için vadesi geldiğinde dayanak varlığı satma yükümlülüğü bulunmaktadır (Şcibisz-Mordelska ve Nielek, 2017). İki tür opsiyon sözleşmesi piyasalarda işlem görmektedir, bunlar alım opsiyonu (call option) ve satım opsiyonu (put option) şeklindedir. Her iki opsiyon türünün de alıcısı ve satıcısı bulunur. Opsiyon alıcısı, ilgili dayanak varlığın ileri bir tarihte fiyatının artacağını tahmin ediyorsa alım opsiyonu alıcısı pozisyonuna geçerek ileride yaşanacak fiyat hareketliliğinden korunma sağlayabilmektedir (Gao vd., 2021).

Opsiyon sözleşmelerini oluşturan bileşenler; vade (expiration date), işleme koyma fiyatı (strike price) ve opsiyon primidir (premium) (Montagna vd., 2002). Opsiyon vadesi, opsiyonun kullanılacağı son günü ifade etmektedir, opsiyon alıcısı vadeye kadar opsiyonu kullanma hakkına sahiptir, opsiyon satıcısı ise vade geldiğinde opsiyonu işleme koymakla yükümlüdür. Opsiyon primi, opsiyon satıcısının aldığı riske karşılık elde ettiği kazanç olarak ifade edilebilir, opsiyon alıcısı opsiyon primini satıcıya ödeyerek opsiyonu kullanma hakkı elde eder. İşleme koyma fiyatı, dayanak varlığın önceden kararlaştırılmış alım/satım fiyatıdır (Montagna vd., 2002).

2.3.5. Türev Araçların Kullanım Amaçları

Türev araçlar, risk yönetim mekanizması sağlamaları, likiditeyi artırmaları ve fiyat belirlemeyi kolaylaştırmaları sayesinde dış ticarete önemli bir rol kazanmışlardır. Türev araçlar, uluslararası ticaret yapan işletmelerin döviz kuru ve faiz riski başta olmak üzere finansal risklerden ve piyasalardaki dalgalanmalardan korunmalarını sağlar. Örneğin, döviz kuru dalgalanmaları sınır ötesi ticaret yapan şirketlerin kar marjlarını olumsuz etkileyebilir, fakat türev araç kullanan şirketler fiyatlarını ve döviz kurlarını önceden

sabitlemek yoluyla karlılıklarını olumsuz etkileyebilecek piyasa koşullarından korunabilmektedir (Peng ve Zhao, 2023). Bunun yanı sıra, türev araçlar sayesinde piyasaya daha çok sayıda katılımcı girdiği zaman oluşan piyasa likiditesiyle, ticaret yapanlar piyasaya hızlı giriş çıkış yeteneği kazanırlar ve riske maruz kalma olasılıklarını düşürebilirler (Hidayah, 2024).

2.4. Sermaye Piyasası Enstrümanları:

Sermaye piyasası araçları, finansal piyasalarda kaynak (fon) talep eden yatırımcı ve şirketlerin kaynak sağlayabilmeleri, yatırım yapabilmeleri ve risk yönetimi yapabilmeleri amacıyla kullandıkları finansal enstrümanlar olarak tanımlanır (Sökmen, 2023). Başta hisse senetleri olmak üzere tahviller, türev araçlar, yatırım fonları ve gayrimenkul yatırım ortaklıkları gibi finansal varlıklar sermaye piyasası araçları arasındadır. Bu araçların temel işlevleri sermaye artırımı, likidite oluşturma ve riskten korunma şeklinde tanımlanabilir (Babuşçu vd., 2021). En yaygın kullanılan sermaye piyasası araçlarından olan hisse senedi, sahiplik payı temsil eden ve yatırımcısına şirket karına ortak olma hakkı tanıyan finansal araçtır. Hisse senetleri yatırımı şirketin finansman kaynağı bulmasına olanak tanıırken, şirketin kar elde etmesiyle birlikte yatırımcıların da kazanç elde etmesini sağlar. Bir diğer sermaye piyasası aracı olan tahviller borçlanma aracı olarak işlev görmektedir ve yatırımcısına belirli bir faiz oranı üzerinden geri ödeme garantisi verir. Tahvilleri devletler ve şirketler ihraç edebilir ve bu şekilde finansman sağlayabilirler (Sökmen, 2023). Bir önceki başlık olan türev araçlar kısmında bahsedilen finansal enstrümanlar aynı zamanda sermaye piyasası araçları grubuna girmektedir. Gayrimenkul yatırım ortaklıkları (GYO), gayrimenkul projelerine yatırım yapmak ve kazanç sağlamak isteyen yatırımcılar için uygun olan bir sermaye piyasası aracıdır (Bal, 2015). Yatırım fonları, birçok bağımsız yatırımcının bir araya gelerek oluşturduğu bir finansal kaynağın, profesyonel yöneticiler tarafından yönetildiği fonlar olarak tanımlanabilir. Bu fonlar yatırımcısına çeşitlendirilmiş portföy seçenekleri sunar ve bu sayede riskin dağıtılmasına olanak tanır (Babuşçu vd., 2021).

2.5. Eximbank Kredileri:

Dış ticarete yeni olarak katılan ya da halihazırda dış ticaret faaliyeti gösteren şirketler için fayda sağlayabilen finansman kaynakları arasında Eximbank kredisi yer almaktadır. Eximbank kredisi, ihracatın teşvik edilmesi amacıyla ihracat yapan işletmelere özgü sunulan finansman desteğini ifade eder (OECD, 2008). İhracat işlemleri esnasında oluşabilecek döviz kuru dalgalanmalarına karşı koruma sağlayan bu kredi türü, düşük faiz oranları ve uzun vadeli geri ödeme seçenekleri ile özellikle küçük ve orta ölçekli

işletmelerin (KOBİ) finansmanında önemli bir kaynak teşkil eder (Kang vd., 2015). Eximbank kredisinin temel avantajlarından biri, geleneksel bankacılık kanalları aracılığıyla sıklıkla sağlanamayan finansal desteği sağlayabilmesidir. Bu, ticari bankalardan kredi almak için gereken teminat veya kredi geçmişine sahip olmayan küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için özellikle önem arz etmektedir. Ayrıca, Eximbank'lar kişiye özel finansal çözümler sunarak, bu firmaların ekonomik büyüme ve iş yaratma açısından hayati önem taşıyan ihracat faaliyetlerini genişletmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, Eximbank kredisi genellikle daha düşük faiz oranları ve daha uzun geri ödeme süreleri gibi ihracatçıların mali yükünü hafifletebilecek uygun koşullar sağlamaktadır. Uygun fiyatlı finansmana erişimin sınırlı olduğu gelişmekte olan ülkelerde özellikle bu tür imkanlar ciddi avantaj sağlamaktadır. Örneğin, Türk Eximbank, Sudan'daki altyapı projeleri için 21,13 milyon avro kredi sağlamıştır; bu, yalnızca Sudan'da yerel kalkınmayı desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin ihracat potansiyelini de olumlu yönde etkilemiştir (Zaim, 2011).

2.6. Factoring ve Forfaiting:

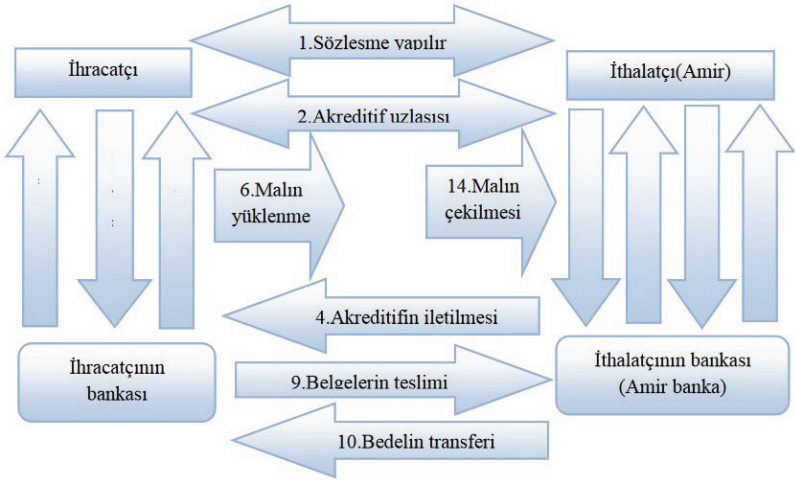
Factoring ve forfaiting, işletmelerin nakit akışı yönetiminde kullandıkları iki finansal yöntemdir. Faktoring, kısa vadeli alacağını tahsil etmek isteyen işletmenin alacaklarını bir faktör kuruluşuna devrettiği ve alacakların tahsil sürecinin bu faktör kuruluşu tarafından yönetildiği bir finansal yöntemdir. Faktoring, bir işletmenin alacaklarını bir finansal kuruluşa devretmesi işlemidir. Bu süreçte, faktör (finansal kuruluş), işletmenin alacaklarını satın alarak, işletmeye hemen nakit sağlar. Bu yöntem, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için önemlidir çünkü bu işletmeler genellikle nakit akışı sorunları yaşayabilir ve geleneksel bankacılık sisteminden yeterli finansman bulmakta zorluk çekebilirler. Faktoring şirketleri, işletmelere hızlı bir şekilde likidite sağlarken, alacakların tahsilatını da üstlenir, böylece işletmelerin zaman ve maliyet açısından tasarruf etmelerine yardımcı olur (Özkan, 2019). Uluslararası ticarete daha sık kullanılan ve uzun vadeli alacak tahsilinde yardımcı olan finansal yöntem ise forfaiting olarak literatürde yer almaktadır. Forfaiting, ihracata bağlı oluşan alacakların genelde bir bankaya ya da finansal kuruluşa devredilmesiyle gerçekleştirilir. Alacaklı işletme bankadan ya da finansal kuruluştan alacağı kadar tutarı peşin olarak tahsil ederken, alacak tahsil riskini finansal kuruluş devralmaktadır. Uzun vadeli ve genelde büyük miktardaki alacaklarda kullanıldığından, forfaiting yöntemi dış ticaret yapan şirketler için elverişli bir finansman yöntemi olmaktadır (Acet, 2020). Forfaiting, özellikle ihracatçıların, alacaklarını güvence altına alarak, döviz riski ve kredi riski gibi potansiyel tehlikeleri minimize etmelerini sağlar. Bu

yöntem, işletmelere, alacaklarını hemen nakde çevirme imkânı sunarken, aynı zamanda alacakların tahsilat sürecini de kolaylaştırır.

2.7. Akreditif (Letter of Credit):

Uluslararası ticarete ödeme şekli olarak kullanılan ve taraflar arasında güvence sağlayan bir işlem türü olarak akreditif (letter of credit) yer almaktadır. Alıcı tarafın bankası tarafından, satıcı tarafın bankasına talimat gönderilir. Bu talimat doğrultusunda satıcı taraftan belirli belgelerin sunulması istenir. Talep edilen bu belgeler karşılığında alıcı taraf, satıcıya ödeme yapmayı taahhüt eder (Toklu, 2018). Akreditif işlemi, yöntem itibariyle koşullu havale olarak da kabul edilebilir (Polat, 2008). Akreditifte taraflar; amir, amir bankası, lehtar, ihbar bankası ve teyit bankasıdır (Bahçivan, 2015). Akreditif süreci işleyişi, alıcı (ithalatçı-amir) tarafın kendi bankasına (amir bankası) akreditif talebiyle başvurması şeklinde başlar. Açılan talep satıcının (lehtar) bankasına (ihbar bankası) iletilir, satıcı taraf belirlenen şartlara uygun belgeleri (ürün sevkiyatına ilişkin belgeler vb.) sunar ve karşılığında alıcı tarafın bankasından ödeme talep eder. Belgeler uygun görüldüğünde talep yerine getirilir, ödeme satıcı tarafa gerçekleştirilir. Akreditif süreç mekanizması sayesinde, taraflar arasındaki şeffaflık ve güvence sağlanır (Yeşilyaprak, 2018). Şekil 3'te akreditif ödemesine ilişkin süreçler gösterilmektedir.

Şekil 3. Akreditif Ödeme Süreci

Kaynak: Askar (2018)

Akreditif sözleşmesi sürecindeki her bir işlem birbirinden bağımsız şekilde yürütülmektedir. Bu süreçlerin bağımsızlığı, tüm işlem ve süreçlerin netleştirilmesini ve taraflar arasındaki ilişkinin şeffaf olmasını gerektirmektedir (Bahçıvan, 2015). Akreditifler yapı, ödeme şekli vb. kriterlere göre farklılık göstermektedirler. Bu çeşitli özelliklerine göre akreditifler; kabilirücu/gayri kabilirücu, teyitli/teyitsiz, transfer edilebilir/transfer edilemez, standby, revolving, back to back gibi türlere ayrıştırılmaktadır (Polat, 2008).

2.8. Dış Ticarete Güncel Ödeme Aracı: Blockchain

Küresel dijitalleşme ile uluslararası ticaret alanına bir yenilik olarak gelen blockchain teknolojisi, uluslararası ticarete etkinliğin ve şeffaflığın oluşmasında ve ticarete işlem hızının ve erişilebilirliğinin artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel ticaret sistemlerinde yüksek işlem maliyetleri, uzun süren bürokratik süreçler ve taraflar arası yaşanabilen güven problemleri gibi gerekçeler, uluslararası ticaretin işleyişini zorlaştıran faktörler olarak ortaya çıkmaktaydı, blockchain teknolojisinin gelişmesiyle birlikte bu zorlukların üstesinden geldiği görülmüştür (Tüfenk, 2023). Blockchain teknolojisi, gelişmiş bir kriptografi yöntemi aracılığıyla, önceden bilinmeyen tarafların işlemlerinin doğruluğunun ve eksiksizliğinin bağımsız doğrulayıcı taraflarca doğrulandığı, merkezi olmayan bir temelde bir veri tabanının ortaklaşa oluşturulup sürdürüldüğü bir yöntemle dayandırılır. Blockchain teknolojisi'nin arkasındaki düşünce literatürde Stuart Haber ve Scott Stornetta'nın kriptografi üzerine yaptığı çalışmaya (1991) dayandırılmaktadır. Blockchain'in dış ticaretteki en önemli faydalarından birisi ödeme süreçlerini kolaylaştırma kabiliyetidir. Geleneksel sınır ötesi işlemler genellikle birden fazla aracıyı içermektedir ve bu da gecikmelere ve artan maliyetlere yol açabilmektedir. Blockchain teknolojisi, eşler arası işlemleri mümkün kılar ve aracılar olan ihtiyacı etkili bir şekilde ortadan kaldırır, böylece işlem maliyetlerini önemli ölçüde azaltır (Siddik vd., 2020). Ayrıca, akıllı sözleşmelerin kullanımı (anlaşmanın şartlarının doğrudan koda yazıldığı, bu yöntemle kendi kendini yürüten sözleşmeler) ödeme süreçlerini otomatik hale getirebilir, işlemleri daha da hızlandırabilir ve insan faktörüne dayalı hata olasılığını en aza indirebilir (Chang vd., 2019). İşlem verimliliğini artırmanın yanı sıra blockchain dış ticarete şeffaflığı ve izlenebilirliği sağlamaktadır. Blockchain'de kaydedilen her işlem, ilgili tüm taraflarca görüntülenebilir ve gerçek zamanlı olarak erişilebilen tek bir gerçek kaynak oluşturabilir (Derindağ vd., 2020). Ayrıca, blockchain teknolojisi uluslararası ticaretle ilişkili riskleri, güvenli ve dış müdahaleye karşı korumalı bir işlem kaydı sağlayarak dolandırıcılık ve taraflar arası anlaşmazlık olasılığını en aza indirir. Bu, temerrüt riskinin yüksek olabileceği ticaret finansmanı bağlamında

özellikle önem arz etmektedir. Blockchain'in merkeziyetsiz yapısı sayesinde, geleneksel finansal sistemlerini etkileyebilecek sistematik risklere karşı daha az duyarlı olduğundan uluslararası ticaret yürütmek isteyen işletmeler için daha güvenli bir ortam sağlar (Li ve Hui, 2024). Blockchain'in dış ticarete ödeme yöntemlerinde oluşturduğu devrimsel nitelikteki potansiyel, akıllı sözleşmeler gibi yeni ortaya çıkan teknolojilerle entegre olma yeteneğiyle daha da ön plana çıkmaktadır (Sinha ve Chowdhury, 2021). Bir nevi kendi kendini yürüten sözleşmeler sayesinde, taraflar önceden tanımlanmış koşullara göre ödeme süreçlerini otomatikleştirebilir, böylece manuel müdahaleye olan ihtiyaç azalır ve işlemler daha hızlı gerçekleştirilebilir.

3. Sonuç

Uluslararası ticaret, sınırları aşan birçok prosedür içeren ve tarafların birbirini yakından tanımadığı süreçler olarak tanımlanabilir. Küresel ekonominin temelini oluşturan bu sistem, ne yazık ki dolandırıcılık, verimsizlik ve güven eksikliği gibi zorluklarla da karşılaşmaktadır. Bu nedenle, küresel ticarete ödeme yöntemleri büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmada, dış ticarete en sık kullanılan ödeme yöntemleri ve blockchain teknolojisinin dış ticarete bir ödeme aracı olarak kullanımını incelenmiştir. Ödeme yöntemleri, uluslararası ticarete ithalatçı ve ihracatçı arasındaki işlemlerin etkin ve sorunsuz şekilde sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Başka bir deyişle, ithalatçı veya ihracatçı tarafından yapılan ticari faaliyetin güvenliği önemli ölçüde ödeme koşullarıyla ilgilidir (Susmus & Baslangic, 2015). Ödeme yöntemleri, ihracat konusu mal ve hizmet bedelinin tahsil edilmesi için kullanılan ticari, hukuki ve teknolojik kurallardan oluşan uygulamalardır. İhracatçılar ödeme yöntemini seçerken hem tahsilat yapılamaması riskini en düşük seviyede tutmak hem de uluslararası piyasalarda rekabet edebilmek için de ithalatçı açısından uygun ödeme yöntemi olmasına dikkat etmek zorundadır (Batgi & Karakuş, 2021). Peşin ödeme, mal mukabili ödeme ve akreditif gibi geleneksel yöntemler, ticaretin finansal risklerini yönetmede uzun süredir kullanılan araçlar olsa da her yöntemin kendine özgü avantajları ve riskleri bulunmaktadır. İhracatçılar ve ithalatçılar, ticaret ortaklarının güvenilirliği, ülke riskleri ve ekonomik koşullar gibi faktörleri dikkate alarak uygun ödeme yöntemini seçmek zorundadır.

Son yıllarda, blockchain tabanlı teknolojiler de ticarete şeffaflığı artırmak, maliyetleri düşürmek ve işlemleri hızlandırmak amacıyla dış ticarete ödeme aracı olarak önem kazanmaktadır. Blockchain teknolojisinin uluslararası ticareti dönüştürme potansiyeli; ithalatçılar, ihracatçılar, finansal kurumlar ve düzenleyici otoriteler arasındaki karmaşık ilişkilerde belgeler, gecikmeler ve riskleri iyileştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, Blockchain, verimlilik,

güvenlik ve şeffaflık sağlayan devrim niteliğinde bir güç olarak kendini göstermektedir. Blockchain'in akıllı sözleşmeleri, ticaret finansmanında akreditiflerin doğrulama sürecini hızlandırmaktadır. Blockchain'in sağlam güvenlik altyapısı, yetkisiz erişimi ve manipülasyonu engelleyerek güvenliği artırmakta ve dolandırıcılığı önlemeye katkıda bulunmaktadır (Beggat, 2024). Ek olarak, Blockchain, paydaşların belgeleri ve verileri daha etkili bir şekilde ilemesine olanak tanıyarak sınır ve gümrük işlemlerini tamamen dönüştürebilir. Blockchain, şeffaflığı artırarak, bekleme sürelerini azaltıp gümrük işlemlerini hızlandırmakta ve belge doğrulaması yaparak sahte beyanların önüne geçmektedir. Ayrıca blockchain, sevkiyatların ve ilgili belgelerin takibini sağlar, böylece ithalatçılar ve gümrük yetkilileri kritik bilgilere hızlıca erişebilir, yanlış anlamaları azaltarak sınır ötesi ticaretin daha sorunsuz gerçekleşmesini mümkün kılar (Copigneaux vd., 2020). Blockchain teknolojisi uluslararası ticarete birçok avantaj sunmasına rağmen, bu teknolojinin uluslararası ticarete uygulanması henüz erken aşama olarak değerlendirilmektedir. Gelecek dönemde blockchain teknolojisinin daha fazla uygulanması ve bu alandaki yatırımların artması, uluslararası ticaret uygulamaları üzerinde olumlu bir etki yaratabilir.

Özetle, uluslararası ticarete doğru ödeme yönteminin seçilmesi, yalnızca ticaretin başarıyla sonuçlanmasını değil, aynı zamanda ithalat ve ihracatçının finansal güvenliğini ve ticari sürdürülebilirliği sağlamada önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acet, Ş. (2020). Dış ticaret finansmanında faktoring ve forfaiting tekniği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 13(79), 525-544.
- Askar, G. (2018). *Dış ticaret ödeme yöntemleri ve Türkiye'deki kullanımı*. İstanbul Ticaret Üniversitesi, *Dış Ticaret Enstitüsü* (No. 145, p. 01). Working Paper Series, No: WPS.
- Ağsakal, A., & Erkan, M. K. (2016). Türkiye'de Dış Ticarete Ödeme Şekilleri ve Faiz Oranları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(12), 581-588.
- Aizenman, J., & Pasricha, G. K. (2010). Selective swap arrangements and the global financial crisis: Analysis and interpretation. *International Review of Economics & Finance*, 19(3), 353-365.
- Babuşçu, Ş., Hazar, A., Başçı, S., Ersoy, E., Kadioglu, E., Yenice, S., & Kocaman, B. E. (2021). *Sermaye piyasası araçları - teori, işleyiş ve uygulama örnekleri*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5562731>
- Bahçivan, E. (2015). *Dış Ticarete Bankacılık İşlemleri ve Akreditif*. Umur Basım.

- Bal, E. Ç. (2015). Examining the measurement methods of investment properties of real estate investment trusts according to turkish accounting standard 40: investment properties standard. *Journal of Business Research - Turk*, 7(1), 404. <https://doi.org/10.20491/isader.2015115769>
- Batgi, V., & Karakuş, K. (2021). *Uluslararası Ticaretin Finansmanı (1. Baskı)*. Nobel Yayınevi: Ankara
- Beggat, H. (2024). Blockchain as a Mean Enhancing International Trade. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Dergisi*, 2(1), 23-36.
- Chang, S. E., Chen, Y. C., & Wu, T. C. (2019a). Exploring blockchain technology in international trade: Business process re-engineering for letter of credit. *Industrial Management & Data Systems*, 119(8), 1712-1733.
- Chang, S. E., Luo, H. L., & Chen, Y. (2019b). Blockchain-enabled trade finance innovation: A potential paradigm shift on using letter of credit. *Sustainability*, 12(1), 188.
- Chen, X., & Liang, J. (2020). A double obstacle model for pricing bi-leg defaultable interest rate swaps. *European Journal of Applied Mathematics*, 31(3), 511-543.
- Choi, H. (2011). Money and crime in a cash-in-advance model. *Southern Economic Journal*, 77(3), 652-673. <https://doi.org/10.4284/sej.2011.77.3.652>
- Copigneaux, B., Vlasov, N., Bani, E., Tcholtchev, N., Lämmel, P., Fuenfzig, M., ... & Frazzani, S. (2020). *Blockchain for supply chains and international trade*. European Parliamentary Research Service: Brussels.
- Crozet, M., Demir, B., & Javorcik, B. (2022). International trade and letters of credit: A double-edged sword in times of crises. *IMF Economic Review*, 70(2), 185.
- Deng, Q. (2020, March). *Application analysis on blockchain technology in cross-border payment*. In *5th International Conference on Financial Innovation and Economic Development (ICFIED 2020)* (pp. 287-295). Atlantis Press.
- Derindağ, Ö., Yarygina, I., & Tsarev, R. (2020). International trade and blockchain technologies: implications for practice and policy. *Iop Conference Series Earth and Environmental Science*.
- Doğukanlı, H. (2012). *Uluslararası Finans* (S. Karahan (ed.); 3rd ed.). Karahan Kitabevi.
- Ganne, E. (2018). Can Blockchain revolutionize international trade? (p. 152). Geneva: World Trade Organization.
- Gao, R., Liu, K., Li, Z., & Lang, L. (2021). American barrier option pricing formulas for currency model in uncertain environment. *Journal of Systems Science and Complexity*, 35(1), 283-312. <https://doi.org/10.1007/s11424-021-0039-y>

- Graboyes, R. F. (1991). International trade and payments data: an introduction. *FRB Richmond Economic Review*, 77(5), 20-31.
- Graboyes, R. F. (1991). International trade and payments data: an introduction. *FRB Richmond Economic Review*, 77(5), 20-31.
- Grath, A. (2011). *The handbook of international trade and finance: the complete guide to risk management, international payments and currency management, bonds and guarantees, credit insurance and trade finance*. Kogan Page Publishers.
- Haber, S., & Stornetta, W. S. (1991). *How to time-stamp a digital document*. Springer Berlin Heidelberg.
- Hidayah, N. (2024). Exchange rate volatility and international trade in turkey. *International Journal of Finance and Accounting*, 9(1), 46–56. <https://doi.org/10.47604/ijfa.2450>
- Hoke, E., Marada, J., & Heinzová, R. (2019). International trade risks. In *MA-TEC Web of Conferences* (Vol. 292, p. 01047). EDP Sciences.
- Inikhov, S. (2024). A Comparative Study of Cryptocurrency and Traditional Payment Systems in International Trade: A New Trade Theory Perspective. (Bachelor Thesis). Czech University of Life Sciences, Prague.
- Jaffal, H., Rakotondratsimba, Y., & Yassine, A. (2013). Hedging with interest rate swap. *Journal of Economics, Business and Management*, 1(1).
- Jermann, U. J., & Yue, V. Z. (2018). Interest rate swaps and corporate default. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 88, 104–120.
- Kang, H., Shen, J., & Gao-jian, X. (2015). International training and management development policies and practices of south korean mnes in china. *Thunderbird International Business Review*, 57(3), 229–240.
- Kaya, F. (2013). *Dış Ticaret ve Finansman (3. Baskı: yeni mevzuat)*. Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.
- Kıymaz, H., & Şimsek, K. D. (2019). Derivatives Markets. *Debt Markets and Investments*, 151.
- Li, D., & Hui, G. (2024). Blockchain technology in international trade: a catalyst for efficiency and revenue generation. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 43–64.
- Malliaris, A. G., & Ziemba, W. T. (2015). Futures markets: an overview. *The World Scientific Handbook of Futures Markets*, 3–22.
- Montagna, G., Nicosini, O., & Moreni, N. (2002). A path integral way to option pricing. *Physica a Statistical Mechanics and Its Applications*, 310(3–4), 450–466.
- Nezhyva, M., Zaremba, O., & Mysiuk, V. (2021). International trade risk management under the impact of globalization. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 111, p. 01016). EDP Sciences.

- Niepmann, F., & Schmidt-Eisenlohr, T. (2017). International trade, risk and the role of banks. *Journal of International Economics*, 107, 111-126.
- OECD. (2008). *Export credit financing systems in oecd member countries and non-member economies: romania. Export Credit Financing Systems in OECD Member Countries and Non-Member Economies*. <https://doi.org/10.1787/9789264071834-cn>
- Özkan, T. (2019). Faktoring ile forfaiting'in dünya'da ve türkiye'de geldiği nokta ve gelişim potansiyeli. *Journal of International Scientific Researches*, 549-562. <https://doi.org/10.21733/ibadjournal.586918>
- Peng, C., & Zhao, Z. (2023). Exploring new trends in the global foreign exchange derivatives market based on the european and american financial markets. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*, 53(1), 188-194. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/53/20230830>
- Polat, A. (2008). Uluslararası Ticarete Akreditifli Ödemeler ve UCP 600. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 209-223.
- Qu, B. Y., Zhou, Q., Xiao, J. M., Liang, J. J., & Suganthan, P. N. (2017). Large-Scale Portfolio Optimization Using Multiobjective Evolutionary Algorithms and Preselection Methods. *Mathematical Problems in Engineering*, 2017. <https://doi.org/10.1155/2017/4197914>
- Ścibisz-Mordelska, K., & Nielek, R. (2017). Lower precision calculation for option pricing. *Computer Science*, 18(4), 431. <https://doi.org/10.7494/csci.2017.18.4.2361>
- Shaikh, A., Mishra, P., & Talati, I. (2023). Optimal ordering and pricing decision for items following price sensitive quadratic demand under combined payment scheme. *Yugoslav Journal of Operations Research*, 33(1), 41-58. <https://doi.org/10.2298/yjor210715010s>
- Siddik, M. N. A., Kabiraj, S., Hosen, M. E., & Miah, M. F. (2020). Blockchain technology and facilitation of international trade: an empirical analysis. *FIIB Business Review*, 10(3), 232-241. <https://doi.org/10.1177/2319714520968297>
- Sinha, D., & Chowdhury, S. R. (2021). Blockchain-based smart contract for international business – a framework. *Journal of Global Operations and Strategic Sourcing*, 14(1), 224-260. <https://doi.org/10.1108/jgoss-06-2020-0031>
- Song, C., Ma, Q., & Li, J. (2023). Mathematics of the Bond and Interest-Rate Swap Markets. In *Proceedings of the 4th International Conference on Economic Management and Model Engineering, ICEMME 2022*.
- Sökmen, A. G. (2023). *Bireysel Yatırımcılar için Sermaye Piyasası Araçları Rehberi*. Akademisyen Kitabevi.

- Susmus, T., & Baslangic, S. O. (2015). The new payment term BPO and its effects on Turkish international business. *Procedia Economics and Finance*, 33, 321-330.
- Toklu, İ. T. (2018). İhracatta akreditifli ödeme: bal sektörü üzerine bir vaka analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 53–60. <https://doi.org/10.18506/anemon.452666>
- Tsao, Y., Putri, R., Zhang, C., & Linh, V. (2019). Optimal pricing and ordering policies for perishable products under advance-cash-credit payment scheme. *Journal of Industrial Engineering International*, 15(S-1), 131–146. <https://doi.org/10.1007/s40092-019-00325-z>
- Tüfekçi, M. H., & Ünal, C. (2010). International payment methods. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 16(3-4), 327-351.
- Tüfenk, B. M. (2023). Uluslararası Ticarete Blockchain Teknolojisi Üzerine Genel Bir Bakış. *Gümrük Ticaret Dergisi*, 10(33), 31–42.
- Vengesai, E. (2023). The Role of Derivatives Use on Firms' Capital Cost and Financial Stability: Evidence from South African Listed Non-financial Firms. *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202310.1455.v1>
- Yeşilyaprak, M. (2018). Akreditif teyit sigortası nın türk finansal kesiminde uygulanması ve muhtemel etkileri. *Journal of Business Research-Turk*, 10(1), 927–950.
- Zaim, F. (2011). *Türk bankacılık sisteminde dış ticaretin finansmanı ve Türk Eximbank örneği*. Marmara University.
- Zhong, Y. (2024). Risk management and different financial approaches to reduce business risk. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*, 81(1), 7–11.